
Referaty

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 29/2, 521-522

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uczestniczyli również goście z innych krajów. W dyskusjach poreferatowych szczególnie żywy udział wziął znany historyk chemii — prof. dr F. Szabadváry. Z wygłoszonych referatów dwa wywołały większe zainteresowanie. Były to referaty dr Soni Štrbánovej o funkcjach i roli czasopism naukowych w powstawaniu i stabilizacji dyscyplin naukowych (głównie na przykładzie chemii i biochemii) oraz Annette Vogt, która rozpatrywała międzynarodowe kongresy matematyczne jako formę komunikacji naukowej.

W niniejszym sprawozdaniu nie sposób omówić wszystkich referatów i komunikatów oraz wypowiedzi w dyskusjach. Materiały z tej konferencji mają być wydrukowane; być może będzie to zbiór prac poświęconych XVII Międzynarodowemu Kongresowi Historii Nauki. Ale zanim to nastąpi, dla interesujących się problematyką konferencji podaję spis wygłoszonych referatów i przedstawionych na piśmie nie wygłoszonych komunikatów:

REFERATY

G. Kröber, *Teoreticzeskije i metodologičeskije problemy oswieščeniija rozwitija nauki w sowriemiennych burżuaznych koncepcijach*; J. S. Woronkow, *Nauka, tiechnika i proizvodstwo. Pierwyj etap wzaimodiejstwija*; E. Olszewski — H. Hollender, *Wozniknowienije i razwitije poniatija „naucznaja riewolucija”*; H. Kant — D. Hoffman, *„Niewolnaja” riewolucija — Maks Plank i wozniknowienije kwantowej teoriji*; W. I. Tiszczenko, *Osobiennosti riewolucionnych izmienenij w teoreticzeskom jestiestwoznanii*; N. Baczwarowa, *Riewolucionnyje izmienenija w naukie w pierwoj czetwerti 20. wieka i nobeliewskije laurieaty*; W. J. Wjunickij, *Metodotogija i etika na rubieże 19. i 20. stoletija na primierie fiziki*; J. I. Sołowjow, *Wzaimodiejstwije chimii i minieralogii w procesie istoričeskogo rozwitija*; S. Štrbánová, *Ustowija dla formirowanija smieżnyh naucznych disciplin*; W. Girnus — K. Krug, *Problemy pieriechoda s empiričeskogoj chimičeskogoj tiechnologii k naučnoj tiechnologii chimirowanija smieżnyh naucznych disciplin*; W. Girnus — K. Krug, *Problemy szenije empiričeskogo i teoreticzeskogo poznanija w chimii w konce 19. i w 20. ww.*; J. Janko *Fiziologija mieždu biologiej, chimiej i fizikoj: protiwoieczivoje razwitije odnoj naučnoj discipliny*; E. Fabian, *Kristallografija na rubieże 1900 g.: Priemstwiennost' ili riewolucionnoje izmienenije?*; W. Pawłowa, *Wkład bołgarskich uczennych w naučno-tiechničeskiju riewoluciju w konce 19. i naczale 20. ww.*; A. Vogt, *Otnoszenija mieždu matiematičeskimi disciplinami w konce 19. i naczale 20. ww. i ich otraženije w doktadije D. Gilberta na 2. mieždu-narodnom matiematičeskomo kongriessie 1900 g. w Pariže*; L. Nový, *Problemy istoričeskogo issledowanija odnoszenij i wlijanij mieždu jestiestwiennno-naucznymi disciplinami*; J. Folta, *K procesu matiematizacii nauki w poslednije gody 19. i w naczale 20. ww.*; R. Tobies, *Ob obszczestwiennom położenii i funkcii niemieckich matiematičeskich obszczestw na rubieże stoletija*; T. Balázs, *Ob odnowriemniosti otkrytij*; S. Štrbánová, *Die Funktion von wissenschaftlichen Zeitschriften bei der Entstehung und Stabilisierung der Wissenschaftszweige*; W. Girnus, *Zur Rolle der wissenschaftlichen Kommunikationen bei der Herausbildung und Entwicklung der physikalischen Chemie als Wissenschaftsdisziplin*; P. Vágner, *Einige Typen der Kommunikation in der Entwicklung der tschechischen Zuckerfabrikation*; J. Helbich, *Referenzanalyse in der Erforschung der Entwicklung der Kommunikation in der Wissenschaft*; J. Vlachý, *Bemerkungen über die Beziehungen über die Geschichte der Wissenschaften, Kommunikationsprozesse und Wissenschaftsmetrie*; J. Janko, *Die Wege der Physik und der Chemie in die*

Biologie: Träger und Mitteln; H. Kant, Die Entwicklung des Berliner Elektrotechnischen Vereins als Kommunikationszentrum der Elektrotechniker (bis etwa 1900); A. Vogt, Die Internationalen Mathematikerkongresse — From wissenschaftlicher Kommunikation.

KOMUNIKATY

E. Procházkova, *Otnoszenije kwantowej fiziki i fiziki mietallow w 20. stoletii*; H. Barvíková, *Obszczestwiennaja ocenka jestiestwiennych nauk w niemieckich uniwersitietach w konce 19. i naczale 20. ww.*; H. Laitko — P. Altner, *Die Berliner Tagespresse um 1900 als Mittler der Kommunikation zwischen Wissenschaft und Öffentlichkeit. (Eine Stichprobe am Beispiel des „Berliner Local-Anzeigers“)*; L. Nový, *Kommunikationsströme und ihre Hindernisse*; J. Richter, *Wissenschaftliche Zeitschriften als Medien internationaler Kommunikation — dargestellt am Beispiel der russisch/sowjetisch-deutschen Wissenschaftsbeziehungen*; R. Zott, *Wilhelm Ostwald und die Probleme der wissenschaftlichen Kommunikation*; E. Těšínská, *Wlijanije zarubieźnych kontaktow czechosłowackich fizikow na razwitiije fiziki 1918—1945.*

Jerzy Róziewicz
(Warszawa)

MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM KOMISJI STAROŻYTNEJ METALURGII ŻELAZA

W dniach 16—21 października 1983 r. odbyło się w San Vincenzo we Włoszech sympozjum: *Pierwsze żelazo w rejonie Morza Śródziemnego*, zorganizowane przez Komisję Starożytnej Metalurgii Żelaza Międzynarodowej Unii Nauk Prehistorycznych i Protohistorycznych.

Pierwsza sesja (*Początki żelaza*) obejmowała referaty o początkach metalurgii żelaza we wschodniej części rejonu śródziemnomorskiego (V. C. Pigott); o występowaniu żelaza w wyrobach Etrusków (P. T. Craddock); o przejściowej fazie metalurgii od miedzi do żelaza (J. R. Maréchal) i wczesnych nazwach „żelaza” w rejonie śródziemnomorskim (G. Sperl). Na sesji tej J. Piaskowski przedstawił referat: *Pierwsze żelazo na ziemi.*

Kontynuacją tematu dotyczącego początków żelaza, była druga sesja (*Pierwsze świadectwa hutnictwa żelaza*), na której R. Maddin omówił metalurgię żelaza na Cyprze ok. 1200—1000 r. p.n.e., a R. Pleiner — jakoś żelaza pochodzącego z końcowej fazy epoki brązu. F. Delpino przedstawił pierwsze świadectwa stosowania żelaza we Włoszech.

Trzecia sesja (*Żelazo Populonii*) poświęcona była metalurgii w Populonii, sięgającej XIII—XII w. p.n.e.; referaty — omawiające wyniki badań archeologicznych w tym rejonie — przedstawili F. Nicosia, A. Romualdi, G. Partolimi i O. Voss. Wyniki analiz znalezionych tam fragmentów żużla omówił G. Sperl (organizator sympozjum).

Tematem czwartej sesji była *Produkcja starożytnego żelaza*; wygłoszone zostały referaty o kopalni rudy żelaza z okresu rzymskiego w Rudkach (K. Bielenin i E. Nosek); o metalurgii żelaza w *Historii naturalnej* Pliniusza (J. Piaskowski) i o informacjach o wytapianiu i obróbce żelaza w średniowiecznych traktatach w Irlandii (G. B. Scott).

Piąta sesja (*Naukowe badania żelaza*) obejmowała referaty P. Krestena i I. Serning o kierunkach badań archeometalurgicznych w Szwecji, R. F. Tylecote'a —